

प्रभाव दैनिक

National Daily

पत्रिका नआएमा, ठेगाना परिवर्तन भएमा वा अन्य कुनै गुनासो/जिज्ञासा भएमा निम्न माध्यमबाट हामीलाई तत्काल सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

प्रभाव पब्लिकेशन प्रा. लि.
सिफल-७, काठमाडौं
०१-४३७३१७७, ९७६९१५४००,
९८४९१५९२९७, ९८४९२४६२६९
marketing2prabhav@gmail.com

वर्ष १३

अंक ५३

काठमाडौं

सोमबार, ९ असार २०८३

Prabhav National Daily

Monday, 15 June 2026

www.prabhavonline.com

पृष्ठ ६

मूल्य रु. ५१-

कांग्रेसको संस्थापनइतर पार्टी फुटाउन 'तयार'

नेपाली कांग्रेसको संस्थापनइतर पक्षले आइतबार विराटनगरमा आयोजना गरेको भेलामा सहभागी नेताहरू । तस्विर: प्रभाव

हाल पार्टी फुटिसक्यो । यो दुर्भाग्यपूर्ण हो । गगन एकलैले पार्टी चलाउन सक्दैनन् ।

डा. शशांक कोइराला पूर्वमहामन्त्री

कांग्रेसलाई इतिहासकै कमजोर बनाउने काम विभिन्न नाटकबाट भयो । त्यसको मुख्य पात्र वा खलनायक भन्नुस्, हाम्रो अहिलेका सभापति गगनजी हुनुहुन्छ । उहाँको नेतृत्वमा पार्टी मिल्छ भनेर के आश गर्ने ?

गोहन बस्नेत कांग्रेस नेता

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- विशेष महाधिवेशनपछि संस्थापनबाट इतरपक्ष बन्न बाध्य शेरबहादुर देउवा र डा. शेरबहादुर देउवा समूहले आफूहरू एक भाएर पार्टी फुटाउन तयार भएको सन्देश दिएका छन् । लामो समयदेखि सभापति गगन थापासँग असन्तुष्ट देउवा र शेरबहादुर देउवा आइतबार विराटनगरमा भेला भएर पार्टी फुटाउन आफूहरू तयार भइसकेको सन्देश दिएका हुन् ।

यो सन्देशसँगै देउवा र शेरबहादुर देउवा समूहलाई साभवा नेताका रूपमा अघि सार्ने तयारीसमेत गरेका छन् । कांग्रेसका पूर्वमहामन्त्री डा. शशांक कोइरालाले पार्टी फुटिसकेकोले सभापति थापाले पार्टी चलाउन नसक्ने दावी गरे । कांग्रेसका पूर्वमहामन्त्री डा. शशांक कोइरालाले पार्टी

फुटिसकेको बताएका हुन् । 'हाम्रो पार्टी फुटिसक्यो । यो दुर्भाग्यपूर्ण हो,' शशांकले भने, 'यो सर्वोच्चले फुटाएको हो । गाउँभरि कांग्रेस छ । तर भोट गगन ।'

जेन-जी विद्रोहपछि कांग्रेसमा गत पुस मसान्तमा विशेष महाधिवेशन आयोजना भएको थियो । उक्त विशेष महाधिवेशनले गगनको नेतृत्वमा नयाँ कार्यसमिति चयन गर्दा देउवा र शेरबहादुर देउवा समूहले भने बहिष्कार गरेको थियो । उक्त समूहले पार्टी अधिकारिकता दावी गर्दै निर्वाचन आयोगदेखि सर्वोच्च अदालत पुगे पनि गगनको नेतृत्वमा चयन भएको कार्यसमितिलाई वैधानिकता प्रदान गरेको थियो । योसँगै असन्तुष्ट समूह भेलामार्फत शांति प्रदर्शनमा लागेको हो ।

शशांकले आफू डा. शेरबहादुर देउवा समूहमा रहेकोले उनकै नेतृत्वमा अघि बढ्नेसमेत बताए । कांग्रेस नेता बलबहादुर केसीले शेरबहादुर देउवा र शेरबहादुर देउवा समूहलाई नेतृत्व लिएर अगाडि बढ्न आग्रह गरे । 'नेपाली कांग्रेसलाई मिलाएर लिएर जानुपर्छ । यसको नेतृत्व शेरबहादुर देउवालाई लिनुभएको छ, हामीले साथ दिनुपर्छ,' केसीले भने ।

अर्का नेता कृष्णप्रसाद सिटौलाले अनावश्यक नाटक बन्द गरी विवाद समाधानका लागि साहस देखाउन सभापति थापाको ध्यानाकर्षण गराए । 'विवाद के होला भनेर नडराउनुस्, १० मिनेटमै कुरा टुंगिन्छ । यो साहस तपाईंको हृदयबाट आउनुपर्छ । लेख्ने र मेटाउने शक्ति तपाईंहरूसँगै छ, अब एकमुष्ट निर्णय गरेर अघि बढ्नुस्,' सिटौलाले भने ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

रास्वपा र वालेन्द्र सरकारको गिर्दो साख

चन्दादेखि कर हेरफेरसम्मका विवादले धमिलिँदै छवि

- चन्दा संकलनमा रास्वपा
- राजनीतिक नियुक्ति विवादित
- कर हेरफेर गरेर अर्थमन्त्रीले आर्थिक अपराध गरेको आरोप
- अपारदर्शी शासनशैली अपनाएको भन्दै प्रधानमन्त्री शाहको विरोध
- संसद् र लोकतान्त्रिक प्रक्रिया मिचेको भन्दै आलोचना
- सुकुमबासी व्यवस्थापन र जनजीविको मुद्दामा बेवास्ता

जेवी योजन

काठमाडौं- 'नयाँ शक्ति', 'जान्नेलाई छान्ने', 'देश बदल्ने', 'सुशासन' र 'पारदर्शिता'को आकर्षक नाराका साथ सत्तामा पुगेको राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)ले उही पुरानो शासकीय प्रवृत्ति दोहोर्‍याएको आरोप लागेको छ । सरकार गठन भएको तीन महिना नपुग्दै प्रधानमन्त्री वालेन्द्र शाह र रास्वपाको राजनीतिक छवि धमिलिन थालेको छ । खुलमखुला चन्दा संकलनका कारण पार्टी आलोचित बनेको छ । यता करको दर हेरफेर, विवादित ढंगको राजनीतिक नियुक्ति, प्रधानमन्त्री शाह र उनका मन्त्रीहरूको विवादित गतिविधि तथा अभिव्यक्ति, संसद्को अवमूल्यन, विधिको शासनको धज्जी उडाउने प्रयत्नदेखि गरिबलाई नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमार्फत राहत दिन नसकेको भन्दै रास्वपा र वालेन्द्र सरकारप्रति नकारात्मक टिप्पणी भइरहेको छ ।

राजनीतिशास्त्री लोकराज बराल यो सकारात्मक संकेत नभएको टिप्पणी गर्छन् । प्रधानमन्त्री शाहले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि केही कदम चाले पनि उनले यसवीचमा जे-जे गरे, ती राम्रा काम नभएको बराल बताउँछन् । उनले भने, 'भ्रष्टाचार

हटाउने, राजनीतिमा देखिएको विकृति अन्त्य गर्ने प्रतिबद्धता देखिन्छ । तर, अहिलेसम्म जनतालाई प्रत्यक्ष राहत दिनेखालका कार्यक्रम देखिएका छैनन् । बजारमा महँगो बढेकै छ । शासनशैली पनि पारदर्शी छैन, जनमुखी छैन ।

बरालका अनुसार प्रधानमन्त्री शाह शाहको कार्यशैली संसदीय लोकतन्त्रका लागि खतरनाक छ । 'वालुवाटारमा के हुँदै छ थाहा छैन, सिंहदरवारमा के हुँदै छ थाहा छैन । सार्वजनिक संवाद न्यून छ । मन्त्रीहरूसमेत प्रधानमन्त्रीसँग कति सहजरूपमा भेट्न पाउँछन् भन्ने प्रश्न उठ्ने अवस्था छ,' उनले भने, 'लोकतन्त्रमा जनतासँगको संवाद र पारदर्शिता अत्यन्त महत्त्वपूर्ण हुन्छ ।

सभापति रवि र अर्थमन्त्री डा. स्वर्णम बाग्लेले यसअघि पटक-पटक ३३ वर्षसम्म पुराना दलहरूले लुटतन्त्र मच्चाएको आरोप लगाए । तर, आइतबार सार्वजनिक भयो कि रास्वपाले अधिवेशनका लागि भन्दै चन्दा

अशुलीधन्दा चलाएको छ । कञ्चनपुरको कृष्णनगर नगरपालिकाको पार्टी समितिले एक व्यवसायीलाई ३० हजार रूपैयाँ चन्दा मागेको देखिन्छ । यसले रास्वपा पनि लुटतन्त्रमा लागेको देखिएको टिप्पणी भइरहेको छ ।

सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमा नुवाहाड राईले लेखेका छन्, 'ठगनु, लुटनुबाहेक के जानेको छ र यिनीहरूले ?'

निर्वाचनअघि रास्वपाले पुराना दलमाथि भागवण्डा, राजनीतिक नियुक्ति, भ्रष्टाचार, अपारदर्शिता र सत्ता दुरुपयोगको आरोप लगाएको थियो । सुसंस्कृत राजनीतिको वकालत गरेको थियो । देश बदल्ने संकल्प जनतामाझ गरेको थियो । विश्वविद्यालयमा दलीयकरण अन्त्य गर्ने बताएका थिए । तर, सत्ता सञ्चालनको सुरुआती चरणमै सरकारका केही निर्णय विवादमा परेका छन् ।

हालै रास्वपा महामन्त्री कविन्द्र बुलाकोटीले विश्वविद्यालयको पदाधिकारी नियुक्तिमा रास्वपाको भण्डा बोकेको वा भोट मागेको

संसद्प्रति प्रधानमन्त्रीको उत्तरदायित्व रहन्छ तर जसरी छले र कहिलेकाहीँ छापामार शैलीमा उपस्थित हुने शैली संसदीय लोकतन्त्रका लागि राम्रो होइन ।

लोकराज अडेम्बे

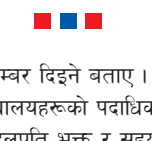

विपक्षी नेता

जनतालाई प्रत्यक्ष राहत दिने खालका कार्यक्रम देखिएका छैनन् । बजारमा महँगो बढेकै छ । शासनशैली पनि पारदर्शी छैन, जनमुखी छैन ।

लोकराज बराल

राजनीतिशास्त्री

संसद्प्रति प्रधानमन्त्रीको उत्तरदायित्व रहन्छ तर जसरी छले र कहिलेकाहीँ छापामार शैलीमा उपस्थित हुने शैली संसदीय लोकतन्त्रका लागि राम्रो होइन ।

समीक्षा बास्कोटा

प्रतिनिधिसभा सदस्य, रास्वपा

व्यक्तिलाई एक नम्बर दिइने बताए । यो भनाइले विश्वविद्यालयहरूको पदाधिकारीमा रास्वपा आफ्ना दलप्रति भक्त र सहयोगीलाई नियुक्त गर्न चाहेको देखाउँछ ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

श्रमिकको आवश्यकता र चाहनाअनुसार पुनःएकीकरणमा जोड

गमता थापा

काठमाडौं- वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका श्रमिकको पुनःएकीकरण गर्दा उनीहरूको चाहना र आवश्यकतालाई ध्यान दिनुपर्नेमा सरोकारवालाहरूले जोड दिएका छन् । आइतबार यहाँ आयोजित वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकको पुनःएकीकरणसम्बन्धी नीतिगत संवादमा बोल्ने वक्ताहरूले यस्तो बताएका हुन् ।

नेपाल नगरपालिका संघको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरूको पुनःएकीकरण कार्यक्रम (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) सम्बन्धी निर्देशिका, २०८३ कार्यान्वयनका लागि छलफल गरिएको थियो । सो क्रममा प्रतिनिधिसभा सदस्य रहवर अन्सारीले वैदेशिक रोजगारबाट फर्किने सबै जनामा उद्यमी बन्ने इच्छाशक्ति नहुने बताए । राज्यले लगानी गर्नेवित्तिकै सबैजना उद्यमी बनिहाल्छन् भन्नु भ्रम भएको प्रतिनिधिसभाअन्तर्गतको उद्योग तथा वाणिज्य र श्रम तथा उपभोक्ता हित समितिका सभापतिसमेत रहेका अन्सारीले बताए ।

'वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरू फिर्ता आइसकेपछि अब उद्यमी बन्नु भन्नु एउटा बुवाले आफ्नो छोरा डाक्टर बन्छ भन्नुजस्तै हो । सबै रिटर्नी उद्यमी बन्दैनन् । सबैजना त्यसतर्फ इच्छुक हुँदैनन् । हामीले सहजीकरणमात्र गरिदिने हो,' उनले भने ।

रिटर्नीसम्बन्धी नीतिले स्थानीय सरकारको हस्तक्षेपकारी भूमिका नहुँदासम्म लाभ दिन नसक्ने सांसद अन्सारीको भनाइ छ । स्थानीय सरकारले यसको विभिन्न पक्षलाई सूक्ष्मरूपमा

अध्ययन गर्नुपर्ने उनको सुझाव छ । 'रोजगारीबाट फर्किनेहरू सधैं अनुभव, सीप र पूँजी लिएर आउँदैनन् । कहिलेकाहीँ कुलत पनि लिएर आएका हुन्छन्,' उनले भने, 'कहिलेकाहीँ वर्षौंसम्मको पीडा लिएर र उल्टै ऋणमा डुबेर पनि आउँछन् । स्थानीय तहबाट सोच्दा सूक्ष्म रूपमा सोच्नुपर्छ ।'

नेपाल सरकारका पूर्वसचिव पूर्णचन्द्र भट्टराईले पुनःएकीकरणसम्बन्धी सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण भूमिका स्थानीय सरकारले निभाइरहेको बताए । स्थानीय

सरकारले रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन, फर्किएकाहरू सञ्जाल निर्माण, पुनःएकीकरणका लागि सिफारिस, जागरुकता अभिवृद्धि गर्नेजस्ता काम गरिहेको उनको भनाइ छ । पुनः एकीकरण कार्यक्रम ल्याउँदा श्रमिक कस्तो अवस्थामा फर्किएको छ र उसको आवश्यकता के हो भन्ने विषयलाई ध्यानमा राख्नुपर्ने उनको भनाइ छ ।

'सामान्यतया चार किसिमका कामदार रोजगारीबाट फर्किन्छन् । वैदेशिक रोजगारीमा सफल तर स्वदेशमा के गर्ने भन्ने अन्वोलमा भएका, न नाफा न घाटाको अवस्थामा रहेका, आर्थिकरूपमा असफल भइ ऋणको भारी बोकेर फर्किनेहरू र शारीरिक तथा मानसिक हिसामा परी शोषित भएर फर्किनेहरू,' उनले भने, 'एउटै किसिमको कार्यक्रम सबैलाई फिट हुँदैन । क्याटगोरीअनुसार कार्यक्रम बनाउनु आवश्यक छ ।'

प्रशासकीय अदालतका पूर्वअध्यक्ष काशीराज दाहालले उक्त निर्देशिकाले रोजगारीबाट फर्किनेहरूको सामाजिक, आर्थिक र मनोवैज्ञानिक एकीकरणका पक्षलाई ध्यान दिनुपर्ने बताए ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

योग्यता, स्वच्छता, निष्पक्षता- लोक सेवा आयोगको प्रतिवद्धता

- योग्यतामा आधारित छनौट प्रणालीको सम्मान गरौं,
- योग्यता र प्रतिस्पर्धीको सम्मान गर्दै रोजगारीमा समान अवसरको सदुपयोग गरौं,
- स्वदेशमा नै प्रतिभाको कदर गरौं र प्रतिभा पलायन हुनबाट रोक्ने वातावरण सिर्जना गरौं,
- निर्भिक एवं निष्पक्ष रूपमा राष्ट्रको सेवा गर्ने अवसरको उपयोग गरौं र जराऔं,
- २०८३ असार ९ गते लोक सेवा आयोगको ७६ औं वार्षिकोत्सव भव्यताका साथ मनाऔं ।

“लोक सेवा आयोगको प्रतिवद्धता: प्रतिस्पर्धात्मक छनौटको सुनिश्चितता ।”

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

नेपाली चियामाथिको भारतीय अवरोध हटाऊ

नेपाली चिया क्षेत्र फेरि एक पटक भारतीय नीतिगत चक्रव्यूहको भुमरीमा परेको छ। भारतले नेपाली चियामा कडाइ गरेपछि इलामको स्याँदय क्षेत्रका चिया उद्योग आजदेखि बन्द हुने भएका छन्। स्याँदय अर्थाँडक्स टी प्रोड्युसर्स एसोसिएसन नेपालले आजदेखि उद्योग बन्द गर्ने घोषणा गरेको छ। एसोसिएसनमा ५३ उद्योग आबद्ध रहेका छन्, जसमा हजारौँ किसानले उत्पादन गरेका चिया संकलन तथा प्रशोधन हुने गर्दछ।

पूर्वी नेपालको अर्थिक मेरुदण्ड र हजारौँ किसानको जीविकोपार्जनको मुख्य स्रोत मानिएको चिया क्षेत्रमाथि भारतले हालै लागू गरेको नयाँ मापदण्डले गम्भीर संकट निम्त्याएको छ। नेपाल र भारत द्वैतर्फका भन्सारबाट जाँचपास भई भारतीय आयातकर्ताको गोदाममा पुगिसकेको चियालाई समेत बजारमा जान नदिई प्रयोगशाला परीक्षणका नाममा हतौँ र महिनौँ रोक्ने भारतीय कदम न्यायसंगत देखिँदैन। यो केवल एक सामान्य प्राविधिक वा गुणस्तर परीक्षणको प्रक्रियामात्र होइन, बरु नेपाली चियालाई भारतीय बजारबाटै विस्थापित गर्ने र नेपालको नियतमुखी कृषि उद्योगलाई धरासायी बनाउने नीति हुन सक्छ।

एसोसिएसनका अनुसार अहिले कोलकाता र सिलिगुडीका गोदामहरूमा नेपालबाट पठाइएको दुई लाख किलोभन्दा बढी तयारी चिया अलपत्र परेको छ। नेपालका उद्योगहरूमा १० लाख किलोभन्दा बढी चिया थन्किएको छ। निर्यात भएको चिया बिक्री नभई भुक्तानी नपाइने परिपाटीका कारण उद्योगीहरूको करोडौँ रुपैयाँ रोकिएका उनीहरू टाट पल्टिने अवस्थामा पुगेका छन्। फलतः उद्योगीहरूले बाध्य भएर उद्योग नै बन्द गर्ने घोषणा गरेका छन्। यो उद्योग बन्दको घोषणा केवल कारखानाको तालाचाबी मात्र होइन, यसले पूर्वी पहाडका इलाम, पाँचथर, धनकुटा र तेह्रथुमका हजारौँ साना चिया किसान, श्रमिक र आश्रित परिवारको रोजीरोटी खोसिने डरलाग्दो संकेत गरेको छ। उद्योगमा मौज्जात थुपिँदै जाँदा किसानले हरियो पत्तीको भुक्तानी पाउने छैनन् र अन्ततः यो नगदेवाली बोटमै कुहिनै स्थिति आउने छ।

नेपाली अर्थाँडक्स चिया अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूबाट 'अर्गानिक' प्रमाणीकरण पाएर तेस्रो मुलुक (युरोप र अमेरिका) सम्म निर्यात भइरहेको छ। उच्च गुणस्तरको अर्थाँडक्स चियालाई समेत भारतीय चिया बोर्डले रोकेर दोष देखाउने हर्कत गरेको छ। भौगोलिक बनावट र अनुकूल मौसमका कारण नेपाली चियाको स्वाद र गुणस्तर भारतको दार्जीलिंग चियासँग सीधा प्रतिस्पर्धी रहेको कारण भारतले पछिल्लो नीति लिएको हुनसक्छ।

नेपाल सरकारको अहिलेसम्म यो विषयमा ध्यान पुगेको देखिँदैन। नेपाली चिया निर्यात ठप्प हुँदा पनि सरकार बेखबरभै बस्नु विडम्बनापूर्ण मान्नुपर्छ। कृषिनीतिक पहलमार्फत समस्या सुल्झाउनुको सट्टा नेपाल सरकार मुकदशक बनेर बस्नु सरकारको गैरजिम्मेवारीपन र लाचारीपन हो। अब पनि सरकारले ढिलासुस्ती गर्ने समय छैन। परराष्ट्र मन्त्रालय र वाणिज्य मन्त्रालयले तत्कालै भारतीय समकक्षीहरूसँग उच्चस्तरीय कृषिनीतिक संवाद थाल्नुपर्छ। चियाको व्यापार दुई देशबीचको वाणिज्य सन्धिअन्तर्गत पर्ने भएकाले नेपालले आफ्नो बलियो अडान राख्न सक्नुपर्छ। यसतर्फ सरकारको तत्काल ध्यान जाओस्।

‘निजामती सेवामा समावेशी समूहको दुईतिहाइ प्रतिनिधित्व भएको छ’

लो कसेवा आयोगले मुलुकको सार्वजनिक प्रशासनमा योग्यता, निष्पक्षता र प्रतिस्पर्धाका आधारमा सक्षम जनशक्ति छनोट गर्दै आएको छ। आयोगले गर्दै आएका कार्यले सार्वजनिक सेवामा दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन, प्रविधिमैत्री परीक्षा प्रणाली, समावेशी प्रतिनिधित्व तथा सेवा प्रवाहको प्रभावकारितासम्बन्धी विषय महत्त्वपूर्ण बनेका छन्। त्यसैले आयोग सुशासन, समावेशिता र व्यावसायिक निजामती सेवाको आधारस्तम्भका रूपमा स्थापित छ। लामो प्रशासनिक अनुभव भएका लोकसेवा आयोगका अध्यक्ष **माधवप्रसाद रेग्मी**को नेतृत्वमा आयोगले सार्वजनिक सेवा प्रवेश प्रणालीलाई थप पारदर्शी, विश्वसनीय र आधुनिक बनाउने दिशामा विभिन्न सुधारका प्रयास अघि बढाइरहेको छ। यही सन्दर्भमा आयोगले आज (असार १ गते) आफ्नो स्थापनाको ७६औँ वार्षिकोत्सव मनाउँदै छ। वार्षिकोत्सवका सन्दर्भमा आयोगका उपलक्षि, चुनौती, प्रशासनका क्षेत्रमा देखिएका अवसर र सुधारलागायत विषयमा *राष्ट्रिय समाचार समिति (रासस)* का समाचारदाता **मीछरराज ओगटाले** अध्यक्ष रेग्मीसँग गरेको कुराकानी:

माधवप्रसाद रेग्मी, अध्यक्ष, लोकसेवा आयोग

संघीय शासन प्रणाली कार्यान्वयन भएको करिब एक दशक भयो। यस अवधिमा कर्मचारी व्यवस्थापन र पदपूर्तिको अवस्थालाई लोकसेवा आयोगले कसरी मूल्यांकन गरेको छ ?

मुलुकमा हालसम्म जारी भएका सबै संविधानले आयोगको सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ। नेपालको अन्तरिम संविधान २००७ अनुसार २००८ साल असार १ गते आयोगको स्थापना भएको हो। सबै संविधानले आयोगलाई निजामती सेवाको पदपूर्तिको जिम्मेवारी दिएको छ। नेपालको संविधान जारी भएपछि आयोगको जिम्मेवारी, अधिकार र भूमिका बढेको छ। यस संविधानले मुलुकको जेठो संवैधानिक निकाय आयोगलाई संगठित संस्था र सुरक्षा निकायको पनि पदपूर्तिको सबै जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। त्यसअनुसार हामीले निजामती सेवासँगै चारवटै सुरक्षा निकाय, ७४ संगठित संस्थाको पनि पदपूर्तिसम्बन्धी कार्य गरिरहेका छौँ। विभिन्न १०८ संगठित संस्थाको विनियमावली स्वीकृत गरेर परामर्श दिएका छौँ। १०७ संस्थाका हाम्रा प्रतिनिधि छन्।

संघीय शासन प्रणाली अपनाएको संविधानमा प्रदेश लोकसेवा आयोगको व्यवस्था छ। संविधानअनुसार प्रदेश लोकसेवा आयोगहरूले प्रदेश र स्थानीय तहका कर्मचारीको पदपूर्तिको काम गर्दै आएको छ। त्यो बाहेक संघीय सरकारका संघर्षस्थानीय तहसम्मका कर्मचारीको पदपूर्तिको काम लोकसेवा आयोग र यस मातहतका १४ कार्यालयबाट सञ्चालन हुँदै आएको छ।

प्रदेश र स्थानीय तहमा हालसम्म दरबन्दीअनुसार कर्मचारी पदपूर्ति नभएको गुनासो छ। यसको मुख्य कारण के हो ? समस्या कसरी समाधान गर्नुहुन्छ ?

म आफैँ प्रशासन सुधार कार्यान्वयन आयोगको सदस्य हुँदा संविधानको कार्यसूचीमा रहेको अधिकारअन्तर्गत तीनवटै तहका सरकारमा कर्मचारीको संख्या यकीन गरिएको थियो। हामीले संघमा ३२ हजार, प्रदेशमा २२ हजार र स्थानीय तहमा ४५ हजार कर्मचारीको दरबन्दी आवश्यकता पर्ने प्रतिवेदन तयार गरेका थियौँ तर अहिले सबै तहका गरी मुलुकभर करिब एक लाख ५० हजार निजामती कर्मचारी छन्।

प्रदेश र स्थानीय तहमा दरबन्दीअनुसार पदपूर्ति नहुनुको कारण पहिले नै कर्मचारीको संख्या धेरै रहेको वा स्थानीय तहमा लामो समयदेखि ठूलो संख्यामा रहेका अस्थायी, करार र ज्यालादारी कर्मचारीका कारण पनि प्रदेशबाट निर्यातित पदपूर्ति नभएको हुन सक्छ।

वि.सं. २०७५ मा प्रदेश लोकसेवा आयोग गठनका लागि आधार तथा मापदण्ड निर्धारणसम्बन्धी कानून बनेपछि प्रदेश आयोग २०७६/७७ मा स्थापना भएको हो। प्रदेश लोकसेवा आयोग प्रारम्भिक चरण भएकाले वा आवश्यकतानुसार माग पनि नआएकाले पनि त्यस्तो भएको हुनसक्छ। यसमा चुनौती समाधानका लागि प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट पारदर्शीरूपमा दरबन्दीअनुसारको पदपूर्तिको लागि माग आउनुपर्छ।

लोकसेवा आयोगको परीक्षा प्रणालीलाई 'डिजिटल' बनाउन आयोग कसरी जुटेको छ ?

आयोगले परीक्षा प्रणालीमा सुधार गर्दै प्रविधिमा फड्को मारेको छ। फाराम लिने र दस्तुर बुझाउने व्यवस्था अनलाइनबाटै सेवा प्रवाह गरेका छौँ। अब यसैका लागि बैक र आयोगमा लाइन लागिरहनु पर्दैन। हामी 'पब्लिक सर्भिस कमिसन रिक्तमेन्ट मेनजमेन्ट सिस्टम' (पिएसआरएमएस) सफ्टवेयरमार्फत नागरिकता, विश्वविद्यालयका प्रमाणपत्रमा आबद्ध हुने काम गरिरहेका छौँ। प्रशिक्षार्थीलाई परीक्षा केन्द्रसमेत पनि अनलाइनमा आउने व्यवस्था गरेका छौँ।

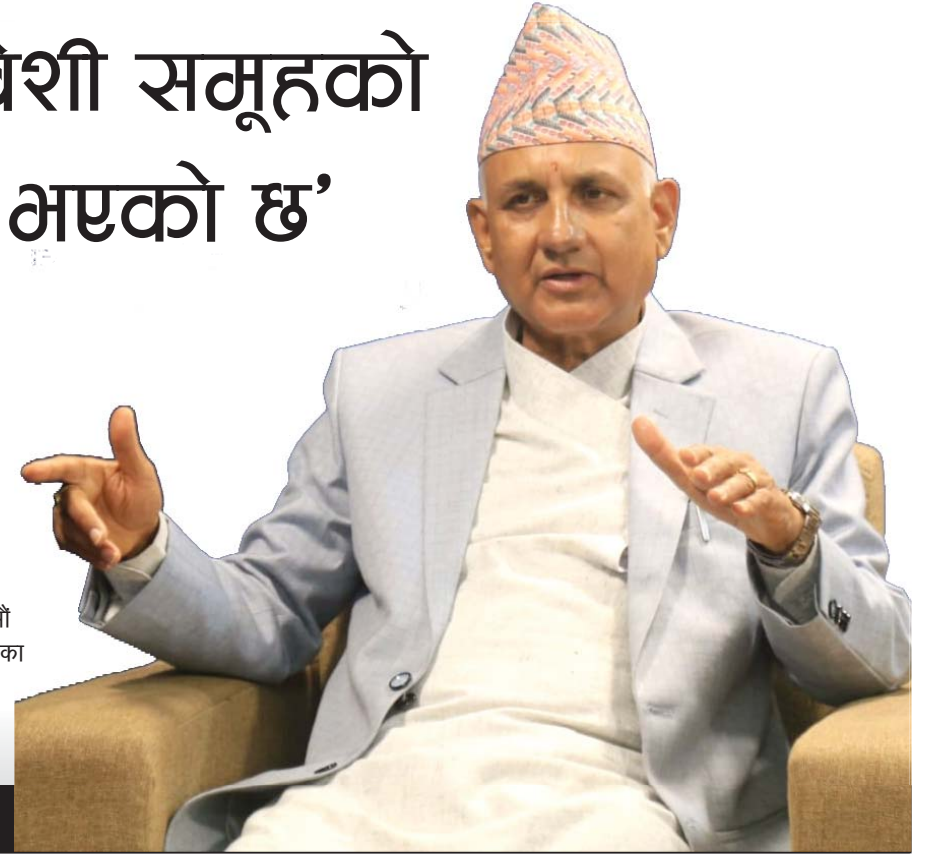
यसका साथै सबै निकाय डिजिटल र प्रविधिमैत्री हुँदमा विकास हुने भने होइन, कतिपय संस्था आफ्नो इज्जत, मर्यादा र कामकारवाही पुरानो प्रविधिलाई मर्मत गरेको कारण पनि विश्वास कायमै राख्न सफल भएका छन्। त्यस्ता संस्थालाई प्रविधिको नाममा डिजिटलाइज्ड गरेर यसको जोखिममा आयोग पनि विनातयारी जानुपर्छ, भन्ने मलाई लाग्दैन।

संविधानको समावेशी व्यवस्थाले राज्य संरचनामा कस्तो प्रतिनिधित्व बढाएको छ ? यस सम्बन्धमा आयोगसँग के तथ्यांक र अनुभव छन् ?

नेपालमा समावेशिताको अवधारणा खासगरी २०६४ सालदेखि आएको हो र यो प्रावधान सुरुआत गर्दा १० वर्षमा पुनरवलोकन गर्ने भनिएको थियो तर हालसम्म त्यसको कुनै पुनरवलोकन भएको छैन। समावेशिताको माध्यमका नेपालका जाति, वर्ग, क्षेत्र, सम्प्रदाय र भूगोलका धेरै व्यक्तिहरूको निजामती सेवामा प्रतिनिधित्व भएको छ। तथ्यांकको कुरा गर्ने हो भने समावेशी सुविधाबाट २६ हजारभन्दा बढी कर्मचारी नियुक्त भइसकेका छन्। यसबाहेक थप समावेशी समूहका ११ हजार व्यक्ति को खुला प्रतिस्पर्धाका आधारमा निजामती सेवामा प्रतिनिधित्व भएको छ। सरसर्ती हेर्दा मुलुकको निजामती प्रशासनमा अहिले समावेशी समूहको लगभग दुईतिहाइ प्रतिनिधित्व भएको छ भने असमावेशी समूहका कर्मचारीको एकतिहाइ प्रतिनिधित्व छ।

परीक्षा सञ्चालन, नतिजा प्रकाशन र सिफारिस प्रक्रियालाई अझ छिटो, पारदर्शी र विश्वसनीय बनाउन आयोगले कस्ता सुधार गरेको छ ?

हामीले निरन्तर सुधारका कार्य जारी राखेको छौँ। सार्वजनिक

- “
- नेपालको संविधान जारी भएपछि आयोगको जिम्मेवारी, अधिकार र भूमिका बढेको छ। आयोगलाई संगठित संस्था र सुरक्षा निकायको पनि पदपूर्तिको सबै जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ।
 - म आफैँ प्रशासन सुधार कार्यान्वयन आयोगको सदस्य हुँदा हामीले संघमा ३२ हजार, प्रदेशमा २२ हजार र स्थानीय तहमा ४५ हजार कर्मचारीको दरबन्दी आवश्यकता पर्ने प्रतिवेदन तयार गरेका थियौँ तर अहिले सबै तहका गरी मुलुकभर करिब एक लाख ५० हजार निजामती कर्मचारी छन्।
 - प्रदेश र स्थानीय तहमा दरबन्दीअनुसार पदपूर्ति नहुनुको कारण पहिले नै कर्मचारीको संख्या धेरै रहेको वा स्थानीय तहमा लामो समयदेखि ठूलो संख्यामा रहेका अस्थायी, करार र ज्यालादारी कर्मचारीका कारण पनि प्रदेशबाट निर्यातित पदपूर्ति नभएको हुन सक्छ।
 - २०६४ सालमा समावेशिताको प्रावधान सुरुआत गर्दा १० वर्षमा पुनरवलोकन गर्ने भनिएको थियो तर हालसम्म त्यसको कुनै पुनरवलोकन भएको छैन।
 - लोकसेवामा भनसुन लाग्दैन। योग्यता, निष्पक्षता र स्वच्छताको मूल मर्म कायम राख्नेगरी संविधानबमोजिम शपथ लिएका हामी आयोगका पदाधिकारी संवैधानिक दायित्वअन्तर्गत कार्यसम्पादन गर्छौँ।
 - आयोगले कुनै पनि व्यक्तिलाई परीक्षण गर्ने भनेको १० प्रतिशत जतिमात्रै हो। यसलाई 'आइसबर्ग मोडेल' पनि भनिन्छ।

क्षेत्रमा बर्सेन दरखास्त दिनेको संख्या ठूलो मात्रामा बढ्दो छ। सबै तहका उम्मेदवारको एउटै मापदण्डबाट मूल्यांकन हुँदा मूल्यांकनमा एकरूपता ल्याउन कठिन भइरहेको छ। त्यसैले निजामती सेवामा पूर्वयोग्यता परीक्षा सञ्चालन गरेर त्यसमा उत्तीर्ण भएकाहरूको मात्र मूल परीक्षा सञ्चालन हुने प्रावधान छ।

यही प्रयोग गत वर्षदेखि संगठित संस्थामा चौथौ तह (खरिदारसरह) मा पनि सुरुआत गरेका छौँ। गत वर्ष पहिलो पटकको चौथो तहको पूर्वयोग्यता परीक्षामा ९० हजार जनाले फाराम भरेका थिए। त्यसमध्ये ६० हजार परीक्षामा समावेश भएकामा २० हजार उत्तीर्ण भएका थिए। यस्ता पूर्वयोग्यता परीक्षा पास गरेका परीक्षार्थीको अनुमतिपत्र एक वर्षसम्म कायम रहने र एक वर्षभरि कुनै पनि संगठित संस्थामा मूल परीक्षा दिन पाइने व्यवस्था सुविधा रहेको छ।

यस प्रणालीको अर्को लाभ भनेको पूर्वयोग्यता परीक्षा दिनका लागि काठमाडौँ आउनु पर्दैन। आयोगले आफ्ना १४ कार्यालयबाट जनताको घरदैलोमा त्यस्तो परीक्षा सञ्चालन गर्ने गरेको छ। यसले परीक्षार्थीको संख्यामा पनि व्यवस्थापन गर्न सहज हुने र पूर्वयोग्यता परीक्षा उत्तीर्ण भएका परीक्षार्थीबीचमा मात्र परीक्षा गर्दा गुणास्तरीय परीक्षण हुने हाम्रो विश्वास छ। यो वर्षदेखि सबै संगठित संस्थाका लागि अधिकृत, नायब सुब्बा र खरिदार सरहका लागि पनि प्रारम्भिक परीक्षा सुरु गर्दै छौँ।

लोकसेवा आयोगको संवैधानिक स्वतन्त्रता र निष्पक्षतामाथि कुनै प्रकारको दबाव वा चुनौती महसुस भएको छ ?

सबैलाई स्पष्ट छ, लोकसेवामा भनसुन लाग्दैन। योग्यता, निष्पक्षता र स्वच्छताको मूल मर्म कायम राख्नेगरी संविधानबमोजिम शपथ लिएका हामी आयोगका पदाधिकारी संवैधानिक दायित्वअन्तर्गत कार्यसम्पादन गर्छौँ।

सार्वजनिक प्रशासनलाई सक्षम बनाउन आयोगका प्राथमिकता के छन् ?

आयोग निरन्तर सुधारका प्रक्रियामा अघि बढेको छ, परीक्षा प्रणालीमा सामयिक सुधार गर्दै आएका छौँ, पाठ्यक्रम परिमार्जन निरन्तर जारी छ, वृत्ति विकास केन्द्रित पाठ्यक्रमका लागि पनि धेरै काम गरिरहेका छौँ। यसमा पनि हामीले अब दक्षता र विज्ञताका लागि सम्बन्धित सेवाको कर्मचारीले आन्तरिक प्रतिस्पर्धामा आफ्नो समूहमात्र परीक्षा दिन पाउनेगरी व्यवस्था गर्न लागेका छौँ।

यो न्याय सेवामा सुभू भएको छ। गत वर्षदेखि हामीले इन्जिनियरिङ सेवाको सिभिल समूहमा पनि लागू गरेका छौँ। यसका साथै हामीले विगतको कुनै व्यक्तिको काम कारवाही र अहिलेको उसको अन्तरवाता र प्रस्तुतीकरणका आधारमा भविष्यमा यो कर्मचारीले कस्तो गर्न सक्छ भने अनुमान गर्न 'एससेमेन्ट सेन्टर मेथडोलोजी' (एसिएएम) भन्ने विश्वमा विकसित पद्धतिलाई परीक्षा प्रणालीमा अपनाएका छौँ।

आयोगले पदपूर्तिको विभिन्न प्रक्रिया पूरा गरी योग्य र सक्षमलाई सिफारिस गर्छ। कतिपय कर्मचारी सेवा प्रवेशको सुस्ता नै अनियमिततामा मुछिने गरेका छन्। यसलाई नियन्त्रण गर्न के गर्नुपर्छ ?

आयोगले कुनै पनि व्यक्तिलाई परीक्षण गर्ने भनेको १० प्रतिशत

जतिमात्रै हो। यसलाई 'आइसबर्ग मोडेल' पनि भनिन्छ। हामीले विश्वव्यापी परीक्षण प्रविधि र विधि अध्ययन अवलोकन गरी पदपूर्ति गरिरहेका छौँ तर व्यक्तिको १० प्रतिशतमात्र परीक्षणबाट ९० प्रतिशत विचार, दृष्टिकोण र सोचका विषयको आकलन गर्न सकिँदैन।

कतिपय विषय व्यक्तिको पारिवारिक पृष्ठभूमि, रहनसहन तथा संस्कार र संस्कृतिले पनि राष्ट्र र समाजप्रति समर्पित छ कि छैन भन्ने कुरामा निर्भर हुन्छ। अर्को कुरा उसले कुन संस्थामा गएर काम गर्छ, त्यो संस्थाको संगठनात्मक संस्कृति कस्तो छ, सुविधा कस्तो छ, परिवारलाई पालनपोषण गर्ने सुविधा वा आर्थिक जोहो छ वा छैन, यावत् कुराले व्यक्तिको इमान्दारी र निष्ठा निर्धारण हुन्छ। त्यसैले व्यक्तिको इमान्दारी, विवेक र सोच तथा शैली उसको सांस्कृतिक आधारमा निर्धारण हुने भएकाले घरपरिवारमा नैतिकताको शिक्षा अपरिहार्य हुन्छ।

आयोगको सिफारिसअनुसार कर्मचारी नपठाइने वा पदपूर्तिमा ढिलाइ हुने प्रवृत्ति पनि सुनिन्छ। यसलाई आयोगले कसरी लिनेछ ?

आयोगलाई सेवा समूह सञ्चालन गर्ने मन्त्रालयले यति पद रिक्त छन्, विज्ञापन गरिदिनुपर्छ भनेर आयोगमा मागपत्र प्राप्त भएपछि मात्र प्रक्रिया प्रारम्भ हुन्छ। तालिकाअनुसार हामी विज्ञापन प्रकाशन गर्छौँ। अब कुनै निजामती, संगठित संस्था, सुरक्षा निकाय, विश्वविद्यालयले पद नै लुकाएर विज्ञापनका लागि पठाएको छ भने त्यो हामीलाई ज्ञात हुने विषय होइन।

त्यसका लागि सम्बन्धित निकाय नै जिम्मेवार हुनुपर्छ। त्यहीका कर्मचारीहरूले नै आफ्नो संस्थामा के कस्तो अवस्था छ, निरन्तर जानकारी लिएर ध्यानकर्षण गराउन पहलकदमी लिनुपर्छ। आयोगमा आइसकेपछि अदालती प्रक्रिया तथा यदाकदा र प्रतिकूल परिस्थितिमा ढिलो हुनेबाहेक आयोगको परीक्षा, परिक्षण र सिफारिसमा कुनै ढिलाइ हुँदैन। निर्वाचन, महामारीजस्ता कठिन अवस्थामात्र तालिका केही प्रभावित भएको छ, अन्यथा हामी समयमै पदपूर्ति प्रक्रिया सम्पन्न गर्छौँ।

निजामती सेवामा प्रवेश गर्न चाहने नयाँ पुस्तालाई तपाईंको सन्देश छ ?

आयोगको माध्यमबाट हामीले निजामती सरकारी, संगठित संस्था, सुरक्षा निकाय र विश्वविद्यालयको सेवाका परीक्षा नियमितरूपमा सञ्चालन गरिराखेका छौँ। लोकसेवा आयोगको माध्यमबाट सार्वजनिक सेवामा प्रवेश गर्नका लागि सबै नेपाली नागरिकलाई समान अवसर प्राप्त छ। समान अवसरमा आउन नसकेको समावेशी समूहका लागि समावेशी समूहको सुविधा पनि छुँदै छ। आफूलाई अपडेट गरेर जहिले पनि निरन्तर लागिरहे आयोगको माध्यमबाट यो सेवामा प्रवेश गरेर मुलुकको सेवा गर्नका लागि र आफूलाई योग्य प्रमाणित गर्नका लागि म सबैलाई आग्रह र आह्वान पनि गर्दछु। मुलुकको सेवा गर्ने र वृत्ति विकासका लागि सार्वजनिक सेवा उत्तम माध्यम हो।

लोकसेवा आयोगमा प्रतिस्पर्धा ठूलो संख्यामा हुन्छ, सिट सीमित हुन्छ, त्यसो भएको हुनाले पास हुनेभन्दा फेल हुनेको संख्या धेरै हुन्छ, जुन स्वाभाविकरूपमा राम्रो कुराचाहिँ होइन। प्रतिस्पर्धामा योग्य र सक्षमले सार्वजनिक प्रशासनमा सेवामा संलग्न होऊन् भन्ने आयोगको सोचाइ हुन्छ। तर दशौँ विसौपटक आयोगको परीक्षामा अस्फुरहेर जीवनमा विकल्पको बाटो पनि नखोजेर यतैमात्रै निरन्तर लागिरहनु र दुःख पाउनुचाहिँ उपयुक्त हो जस्तो मलाई लाग्दैन। त्यस्ता व्यक्तिलाई आफ्नो व्याक्तलाई बेल्सा विचार गरेर वैकल्पिक उपाय र रोजगारीको खोजी गर्नु पनि वृद्धिमत्तापूर्ण निर्णय हो जस्तो मलाई लाग्छ।

अहिले निजामती सेवालाई चुस्त बनाउन एक पटकका लागि ५५ वर्ष उमेर वा ३० वर्ष सेवा अवधि पूरा गरेकालाई अवकाश दिनेगरी कानून ल्याउने चर्चा छ। तपाईं के भन्नुहुन्छ ?

यस सम्बन्धमा सरकारले हामीलाई कुनै जानकारी नदिएकाले केही भन्न मिल्दैन। हामीले पनि मिडियाबाट सुनेका हौँ।

अन्त्यमा, तपाईं थप केही भन्न चाहनुहुन्छ ?

यो वर्ष आयोग आफ्नो स्थापनाको ७६औँ वार्षिकोत्सव मनाउँदै छ। गत वर्ष सुरु भएको हीरक महोत्सवको समापनका असार १ गते हुने छ। पब्लिक सर्भिस कमिसन आउटरिच प्रोग्राममार्फत हामीले हरेक प्रदेशमा विद्यार्थीहरूलाई नेटवर्किङ गरेर आफ्ना सन्देशहरू प्रवाह गरेका छौँ। संगठित संस्थामा पदपूर्तिलाई प्रभावकारी बनाउन क्लस्टरअनुसार परीक्षा प्रणाली बनाउनेगरी प्रक्रियाको थालनी गरेका छौँ। यसका लागि संगठित संस्थामा प्रमुख र प्रशासन प्रमुखहरूको बैठक राखेर छलफल गरेका छौँ।

कतिपय साना संगठित संस्थामा नयाँ जनशक्ति केही समय काम गर्ने फेरि अर्को संस्थामा गइरहने प्रवृत्ति छ। यो मानवीय प्रवृत्ति र व्यक्तिलाई स्वतन्त्रता पनि हो। संविधान, ऐन, कानूनले रोक नलागाएसम्म यसलाई रोक नसकिने भएकाले निजामतीजस्तै संगठित संस्थाका पनि एउटा श्रेणी वा तहमा प्रवेश गरेका कर्मचारी सोही संस्थामा वृत्ति विकास गर्न सक्नु भनी व्यवस्थित गर्न लागेका छौँ। लोकसेवाको पदपूर्ति प्रक्रिया खचिने रहेको सानो स्रोत साधन हुने संगठित संस्थालाई लोकसेवा आयोगका धेरै परीक्षा ध्यान कठिन हुने भएकाले यसलाई व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित पक्ष मिलेर लाग्नुपर्छ।

अम सरोकार

वैदेशिक रोजगारी जाने वैधानिक प्रक्रिया

विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐनबमोजिम संस्थागत र व्यक्तिगत गरी जम्मा दुई प्रक्रियाबाट वैदेशिक रोजगारीमा जान सकिन्छ। संस्थागत प्रक्रिया भन्नाले विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीबमोजिम वैदेशिक रोजगार विभागबाट वैदेशिक रोजगार व्यवसाय सञ्चालनको अनुमति लिएका म्यानपावर संस्थामार्फत कानूनबमोजिम वैदेशिक रोजगारीमा जाने प्रक्रियालाई बुझिन्छ।

यस प्रक्रियाको अवलम्बन गरी वैदेशिक रोजगारमा जाँदा हुने फाइदाहरू:

- कुन देश जाने हो ? कुन कम्पनीमा जाने हो ? आफूले गर्ने काम के हो ? तलब सुविधा के हुने हो ? सबै कुराको स्पष्ट जानकारी पाइन्छ।
- विदेशमा रहँदा कुनै समस्या परे सम्बन्धित म्यानपावरलाई सम्पर्क गरी समस्याको समाधान गर्न र उद्धारमा सहयोग पाउन सकिन्छ।
- म्यानपावरबाट विदेश जाँदा ठगिएमा म्यानपावरले राखेको धरोटीबाट वैदेशिक रोजगार विभागमार्फत रकम असुलउपर गर्न सकिन्छ।
- विदेशमा भनेअनुसारको काम र तलब नदिएमा पठाउने म्यानपावरबाट असुलउपर गर्न कानुनी प्रावधान रहेको छ।
- विदेशमा जाँदा बुझाउनुपर्ने वास्तविक लागत रकम कति हो भन्ने विषयमा बुझ्न सकिन्छ।
- व्यक्तिगत प्रक्रिया भन्नाले कामदार आफ्नै पहलमा विद्यमान वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीमा उल्लिखित प्रक्रिया पूरा गरी वैदेशिक रोजगारीमा जाने प्रक्रियालाई बुझिन्छ। यस प्रक्रियाको अवलम्बन गरी वैदेशिक रोजगारमा जाँदा कामदार आफ्नो कामका लागि स्वयं जिम्मेवार हुनुपर्छ। तसर्थ, थ्रम स्वीकृति लिएर संस्थागत (म्यानपावर कम्पनी)मार्फत वैदेशिक रोजगारमा जानु तुलनात्मकरूपमा सुरक्षित मानिन्छ।
- वर्किङ भिसाबाहेक अन्य भिसामा वैदेशिक रोजगारीमा जानु हुँदैन। गलत कानूनबाट बनाई वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमावलीमा उल्लिखित प्रावधानविपरीत अन्य प्रक्रियाबाट वैदेशिक रोजगारमा जानु गैरकानुनी हुन्छ र यस्तो अवस्थामा कुनै पनि कुराको ग्यारेन्टी हुँदैन र ठगीमा पर्ने सम्भावना हुन्छ।
- पर्यटक भिसा वा भिजिट भिसामा वैदेशिक रोजगारमा जानु हुँदैन।

चैते धान
त्रिभुवनसिद्ध किसान

तनहुँको व्यास नगरपालिका-११ स्थित घाँसीकुवामा चैते धान भित्रचाउँदै किसान ।

तस्वीर: रासस

इप्यानको नयाँ नेतृत्वले लिए शपथ

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था नेपाल (इप्यान) को नवनिर्वाचित नेतृत्वले आइतवार विशेष समारोहबीच पद तथा गोपनीयताको शपथ लिएको छ । शपथग्रहणपछि नवनिर्वाचित पदाधिकारी तथा कार्यसमिति सदस्यहरूलाई निवर्तमान अध्यक्ष गणेश कार्की र निर्वाचन समितिका प्रमुखले प्रमाणपत्र प्रदान गरेका थिए ।

इप्यानको विधानअनुसार वरिष्ठ उपाध्यक्ष रहेका मोहनकुमार डोंगी स्वतः अध्यक्ष बनेका छन् । नवगठित कार्यसमितिमा वरिष्ठ उपाध्यक्षमा उत्तम भ्लोन लामा, महासचिवमा टिएन आचार्य तथा उपमहासचिवमा कविता पोखरेल निर्वाचित भएका छन् । त्यसैगरी उपाध्यक्षहरूमा उत्तरकुमार श्रेष्ठ, सुशान कर्माचार्य, हिम पाठक, विक्रम विष्ट र नरेन्द्र बल्लभ पन्त निर्वाचित भएका छन् । सचिव पदमा कृष्ण घिमिरे, कुवेरमान नेपाल, अभिजा मल्ल, ईशा श्रेष्ठ, सुमन जोशी तथा विजयमोहन भट्टराई निर्वाचित भएका छन् । कोषाध्यक्षमा शंकर बस्न्याल निर्वाचित भएका छन् ।

शपथग्रहण समारोहमा नवनिर्वाचित सम्पूर्ण पदाधिकारी तथा सदस्यहरूले इप्यानलाई अझ सशक्त, प्रभावकारी र ऊर्जा क्षेत्रको सामाजिक आवाजका रूपमा स्थापित गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरेका थिए । प्रमाणपत्र ग्रहणपछि प्रतिक्रिया दिँदै इप्यानका नवनिर्वाचित सचिव तथा विकास हाइड्रोपावर, वृद्धीगण्डकी हाइड्रोपावर र साँफेला हाइड्रोपावरका प्रवक्ता निर्देशक कृष्ण घिमिरेले नेपालको आर्थिक समृद्धि, औद्योगिक विकास र ऊर्जा सुरक्षाको आधार जलविद्युत् क्षेत्र रहेको

बताएका छन् ।

उनले ऊर्जा क्षेत्रमा देखिएका नीतिगत जटिलता, प्रसारण पूर्वाधारका समस्या, लगानीकर्ताले भोगिरहेका चुनौती तथा परियोजना कार्यान्वयनका अवरोधहरू हटाउन नयाँ नेतृत्व दृढतापूर्वक लाग्ने बताए । 'नेपालको समृद्धिको आधार जलविद्युत् हो । हामीसँग पर्याप्त प्राकृतिक स्रोत छ, तर त्यसको अधिकतम उपयोग हुन सकेको छैन । अब ऊर्जा क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित, लगानीमैत्री र प्रतिस्पर्धी बनाउँदै आमूल परिवर्तन ल्याउने दिशामा हामी काम गर्नेछौं,' घिमिरेले भने ।

उनले सरकार, निजी क्षेत्र र ऊर्जा क्षेत्रका सरोकारवालाबीच बलियो सहकार्य आवश्यक रहेको उल्लेख गर्दै गैरआवासीय नेपाली (एनआरएन) समुदायको लगानी जलविद्युत् क्षेत्रमा आकर्षित गर्न विशेष पहल गरिने बताए । विश्वभर फैलिएका नेपालीहरूको पुँजी

अनुभव र सञ्जाललाई नेपालको ऊर्जा विकासमा जोड्न आवश्यक छ । गैरआवासीय नेपालीहरूको लगानी भित्रचाउन र ऊर्जा क्षेत्रलाई अन्तर्राष्ट्रिय लगानीका लागि अझ आकर्षक बनाउन इप्यानले प्रभावकारी भूमिका खेल्नेछ,' उनले बताए ।

घिमिरेले निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागिताले नै नेपाललाई हजारौं मेगावाट विद्युत् उत्पादनको चरणमा पुऱ्याएको उल्लेख गर्दै आगामी दिनमा विद्युत् निर्यात विस्तार, प्रसारण पूर्वाधार सुदृढीकरण तथा ऊर्जा व्यापारलाई राष्ट्रिय प्राथमिकताका रूपमा अघि बढाउनुपर्ने धारणा व्यक्त गरे । नयाँ नेतृत्व चयनसँगै ऊर्जा क्षेत्रका लगानीकर्ता तथा सरोकारवालाहरूले इप्यानले अब जलविद्युत् क्षेत्रका चुनौती समाधान, लगानी प्रवर्द्धन, विद्युत् व्यापार विस्तार, नीतिगत सुधार तथा निजी क्षेत्रको हकहित संरक्षणमा अझ प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्ने अपेक्षा गरेका छन् ।

बन्द हुँदै चिया उद्योग समस्यामा किसान

इलाम- भारतले नेपाली चियामा कडाइ गरेपछि इलामको सूर्योदय क्षेत्रका चिया उद्योग बन्द हुने भएका छन् । त्रिपन्न उद्योग आवद्ध रहेको सूर्योदय अर्थोडक्स टी प्रोड्युसर्स एसोसिएसन नेपालले आज असार १ गतेदेखि उद्योग बन्द गर्ने घोषणा गरेको छ ।

संस्थाका अनुसार भारतीय बजारमा पुगेको तीन लाख किलोभन्दा बढी नेपाली चिया गुणस्तर परीक्षणका नाममा अलपत्र छ भने उद्योगमा सात लाख किलोभन्दा बढी तयारी चिया थन्किएको छ । भण्डारण क्षमता भरिएपछि उद्योग सञ्चालन गर्न नसकिएको एसोसिएसन अध्यक्ष डिल्ली श्रेष्ठले बताए ।

'किसानबाट खरिद गरिएको हरियोपत्ती प्रशोधन गरेर तयारी चिया बनाएका छौं, तर बजारमा विक्री हुनसकेको छैन । भण्डारण गर्ने ठाउँसमेत भरिइसकेको छ,' अध्यक्ष श्रेष्ठले भने, 'किसानलाई भुक्तानी रोक्न मिल्दैन, त्यसैले उद्योग बन्द गर्नुबाहेक अर्को विकल्प रहेन ।'

भारतले सन् २०२६ मे १ देखि नेपालबाट आयात हुने चियामा 'स्ट्याण्डर्ड अपरेटिङ प्रोसिड्युर' (एसओपी) लागू गरेको छ । यसअनुसार प्रत्येक गाडीको चिया छुट्टाछुट्टै परीक्षण गर्नुपर्ने, प्रतिवेदन आउन २० दिनभन्दा बढी लाग्ने र नतिजा नआएसम्म विक्री गर्न नपाइने व्यवस्था गरिएको छ । परीक्षणमा असफल भए

चिया नष्ट गर्नुपर्ने वा फिर्ता ल्याउनुपर्ने बाध्यता छ ।

'उत्पादन भएको चिया बजारमा पुऱ्याउने बाटो नै बन्दजस्तै भएको छ,' उद्योगी गोपाल कट्टेलले भने, 'भारतले विभिन्न प्राविधिक भण्डारण सिर्जना गरेर नेपाली चिया रोकेपछि उद्योग सञ्चालन गर्न सक्ने अवस्था रहेन ।' नेपाली चियाको निर्यात समस्या समाधान गर्न संघीय सरकारले प्रभावकारीरूपमा पहल गर्नुपर्ने उनको भनाइ छ । 'सरकारले समयमै कूटनीतिक पहल गरेर निर्यात सहजीकरण गर्न पहल गर्नुपर्छ,' कट्टेलले भने, 'अवरोध हटाउन पहल नभए अबौं रुपैयाँको नेपाली चियाको बजार गुम्ने खतरा छ ।'

उद्योग बन्द हुँदा हजारौं किसान प्रभावित हुने छन् । एसोसिएसनका अनुसार सूर्योदय नगरपालिकामा दुई हजार ९९५ चिया किसान छन् । यहाँ ३३ हजार ६५५ रोपनी क्षेत्रफलमा चियाखेती हुँदै आएको छ, जहाँबाट वार्षिक दुई करोड किलो हरियोपत्ती उत्पादन हुन्छ । 'उद्योग बन्द भयो भने आमदानी नै रोकिन्छ, परिवार कसरी चलाउने ? हाम्रो त रोजिरोटी हराउँछ,' किसान राजन भट्टराई भन्छन्, 'उद्योग बन्द भएपछि हाम्रो हरियोपत्ती बिक्रिनै । अब कसरी बाँच्ने भन्ने चिन्ता बढेको ।'

६५ भन्दा बढी चिया उद्योग रहेको सूर्योदय नगरपालिकाले चिया विक्रीका

लागि भारतीय अवरोध खुला गर्न तत्काल उच्चस्तरीय कूटनीतिक पहलका लागि परराष्ट्र मन्त्रालयसँग माग गरेको छ । नगरले भारतको कोलकाता पुगेका नेपाली चियाका 'केन्साइनमेन्ट'माथि भारतीय चिया बोर्डले आयातकर्ताको गोदाममै प्रवेश गरी प्रत्येक बोराको नमूना संकलन र परीक्षण गर्न थालेको तथा आधा दर्जनभन्दा बढी टुकुवाट नमूना संकलन गरिएको एक साता व्यतीत भइसक्दा पनि प्रयोगशालाको प्रतिवेदन प्राप्त नभएर प्रतिवेदनवेगर विक्री-वितरण पूर्ण रोक लगाइएको पाएको जनाएको छ ।

'भण्डारणको प्रक्रियाका कारण गुणस्तरिय नेपाली चिया भारतीय गोदाममै थन्किएर गुणस्तर हास हुने र विग्रिने जोखिम छ,' सूर्योदय नगरपालिकाका कार्यवाहक प्रमुख दुर्गाकुमार बरालले भने, 'भारतीय अवरोध हटाउन नेपाल सरकारले उच्चस्तरीय कूटनीतिक पहल गर्नुपर्छ ।'

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डका नवीन कोइरालाका अनुसार नेपालबाट बर्सेन ७० लाख किलोभन्दा बढी अर्थोडक्स तयारी चिया निर्यात हुन्छ । जसको ९० प्रतिशतभन्दा बढी भारतीय बजारमा जाने गरेको छ । वार्षिक सवा चार अर्ब रुपैयाँभन्दा बढीको तयारी चिया निर्यात हुने नेपालमा अर्थोडक्स चिया मुख्यतः इलाम, पाँचथर र धनकुटामा उत्पादन हुन्छ । रासस

भारतीय पर्यटकलाई पोखरा घुम्ने निम्तो

गण्डकी (प्रस)- भारतीय सहर कोलकातामा पोखरा र कोलकाताका पर्यटन व्यवसायीबीच व्यावसायिक साझेदारी 'विटुवी' एवं 'सेल्स मिसन' सम्पन्न भएको छ ।

नेपाल एसोसिएसन अफ टुर एण्ड ट्राभल्स एजेन्ट्स (नाट्टा) गण्डकीको 'पोखरा-नेपाल प्रवर्द्धन अभियान २०२६' अन्तर्गत शनिवार आयोजित 'विटुवी' एवं 'सेल्स मिसन'मार्फत पोखरा र कोलकाताबीच पर्यटन साझेदारीलाई अगाडि बढाइएको हो । त्यस क्रममा पोखराका पर्यटन व्यवसायीले भारतीय पर्यटन व्यवसायीलाई आकर्षक 'प्याकेज' सहितको भ्रमण योजना प्रस्तुत गरेका थिए । भारतीय पर्यटन व्यवसायीले आगामी दिनमा थप भारतीय पर्यटक नेपाल पठाउने प्रतिवद्धता जनाएको नाट्टा गण्डकीका अध्यक्ष किशोर दाहालले बताए ।

भारतीय पर्यटन व्यवसायीले पोखरा, मुक्तिनाथ, अन्नपूर्ण क्षेत्र र गण्डकी प्रदेशका अन्य पर्यटकीय गन्तव्यलाई भारतीयमात्र चिनाउने र घुम्नका लागि प्रेरित गर्ने बताएको उनको भनाइ छ । कार्यक्रममा कोलकातास्थित नेपाली महावाणिज्यदूत भक्तप्रसाद आचार्यले पर्यटनले नेपाल र भारतबीचको मित्रता, संस्कृति र आर्थिक समृद्धिमा थप टेवा पुग्ने बताए । 'विटुवी' एवं 'सेल्स मिसन'ले पश्चिम बंगाल र पोखराबीच सहकार्य र पर्यटन विस्तारका लागि नयाँ आधार तयार गरेको उनको भनाइ थियो ।

पोखरा पर्यटन परिषद्का निवर्तमान अध्यक्ष पोमनारायण श्रेष्ठले पोखरा र कोलकाताबीच सांस्कृतिक र जनस्तरको सम्बन्ध रहेको बताए ।

उनले पर्यटन साझेदारीले दुवै ठाउँले लाभ लिन सक्ने धारणा राखे । कार्यक्रममा सहभागी भारतीय पर्यटन व्यवसायीले पोखरालाई दक्षिण एसियाकै उत्कृष्ट पर्यटन गन्तव्यमध्ये एक भएको बताएका थिए । पर्यटकीय राजधानी पोखरासहित गण्डकी प्रदेशको पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि पोखरा र कोलकाताका पर्यटन व्यवसायीबीच व्यावसायिक साझेदारी 'विटुवी' एवं 'सेल्स मिसन' आयोजना गरिएको हो ।

अध्यक्ष दाहालले पश्चिम बंगालका वासिन्दालाई लक्षित गरेर कोलकातामा पोखराको पर्यटन प्रवर्द्धन गरिएको बताए । 'पछिल्लो समय पोखरासहित नेपालका विभिन्न गन्तव्यस्थलमा भारतीय पर्यटकको आवागमन बढेको छ,' उनले भने, 'विटुवी कार्यक्रमले नेपालमा भारतीय पर्यटकको सफ्यालाई थप बृद्धि गर्न मद्दत पुग्ने छ ।'

कार्यक्रममा पोखरासहित समग्र नेपालको पर्यटन गतिविधि समेटिएको वृत्तचित्र, प्रवर्द्धनात्मक सामग्री प्रदर्शन एवं वितरण गरिएको थियो । कार्यक्रममा टूर अपरेटर्स वेलफेयर एसोसिएसन, इण्डियन एसोसिएसन अफ टुर अपरेटर्स, ट्राभल एजेन्ट्स एसोसिएसन अफ बंगाल, एसोसिएसन अफ बुद्धिस्ट टुर अपरेटर्स तथा एसोसिएसन अफ टुरिजम सर्भिस प्रोभाइडर्स अफ बंगालका प्रतिनिधिहरूको सहभागिता थियो । नाट्टा गण्डकीले यसअघि भारतको पटना, बाराणसी, अयोध्या, गोरखपुर र सिलिगुडीमा पोखराको पर्यटन प्रवर्द्धनसँगै 'विटुवी' एवं 'सेल्स मिसन' आयोजना गरिसकेको छ ।

कर्मचारी

सिद्धार्थ बैंकलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरको
गोल्ड अवार्ड

काठमाडौं (प्रस)- सिद्धार्थ बैंक लिमिटेड अन्तर्राष्ट्रियस्तरको 'इन्फोसिस फिन्यान्सल इन्ोभेसन अवार्ड्स २०२६' अन्तर्गत 'म्याक्सिमम कस्टोमर इन्ोजमेन्ट-डिजिटल फस्ट बैंकिङ' विधामा गोल्ड अवार्डबाट सम्मानित भएको छ ।

विश्वभरका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले प्रविधि, नवप्रवर्तन तथा ग्राहक अनुभव अभिवृद्धिका क्षेत्रमा गरेका उत्कृष्ट अभ्यासहरूको मूल्यांकन गरी प्रदान गरिने उक्त अवार्डले बैंकको डिजिटल बैंकिङ क्षेत्रगतिको निरन्तर प्रतिवद्धता, ग्राहक केन्द्रित सेवा तथा उत्कृष्ट ग्राहक अनुभव प्रदान गर्ने प्रयासलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा सम्मान गरिएको बैंकले जनाएको छ ।

बैंकले आफ्ना ग्राहकहरूलाई सहज, सुरक्षित तथा आधुनिक बैंकिङ अनुभव प्रदान गर्ने उद्देश्यले विभिन्न डिजिटल सेवाहरूको विस्तार गर्दै आएको छ । मोबाइल बैंकिङ, क्युआर भुक्तानी, क्युआर कर्जा, भर्चुअल क्रेडिट कार्ड, डिजिटल खाता सञ्चालनलगायतका सेवामार्फत ग्राहकहरूलाई छिटो, सरल र सुविधाजनक बैंकिङ सेवा उपलब्ध गराउने बैंकको प्रयासलाई उक्त अवार्डले थप साहस र ऊर्जा प्रदान गरेको बैंकद्वारा जारी प्रेस विज्ञापितमा उल्लेख छ ।

कुमारी क्यापिटलका कर्मचारीलाई

एएमएल/सिएफटी तालिम

काठमाडौं (प्रस)- एएमएल नेपालले कुमारी क्यापिटल लिमिटेडका कर्मचारीहरूका लागि धितोपत्र बजार केन्द्रित एक दिने एएमएल/सिएफटी तालिम सञ्चालन गरेको छ । धितोपत्र बजार, विशेषगरी मर्चेन्ट बैंकिङ व्यवसायमा एएमएल/सिएफटीसम्बन्धी व्यावहारिक ज्ञान, नियामकीय दायित्व तथा अनुपालन क्षमताको अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले तालिम सञ्चालन गरिएको जानकारी दिइएको छ ।

कार्यक्रममा अन्तर्राष्ट्रिय एएमएल/सिएफटी अवधारणा, नेपालको कानूनी तथा नियामकीय व्यवस्था, धितोपत्र बोर्ड नेपाल (सेबोनका एएमएल निर्देशनअनुसार बजार मध्यस्थकर्ताहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी, साथै मर्चेन्ट बैंकरहरूको व्यावहारिक अनुपालन अपेक्षालगायतका विषयमा प्रस्तुति गरिएको थियो ।

तालिमको सहजीकरण विज्ञद्वय श्रीधर अधिकारी र लेखनाथ पोखरेलले गरेका थिए । कार्यक्रममा सहभागी कुमारी क्यापिटलका कर्मचारीहरूले नेपाली धितोपत्र बजारमा देखिएका वास्तविक अनुपालन चुनौतीहरू तथा

उत्कृष्ट अभ्यासवारे सक्रिय छलफल गरेका थिए ।

एम्बार्क बिजनेस इन्कुबेसन सर्भिसको
'डेमो डे' सम्पन्न

काठमाडौं (प्रस)- एम्बार्क कलेज र औद्योगिक उद्यम विकास प्रतिष्ठान (आइडिआई) को संयुक्त आयोजनामा सञ्चालित एम्बार्क बिजनेस इन्कुबेसन सर्भिसको 'डेमो डे' सम्पन्न भएको छ ।

दुई महिनासम्म सञ्चालन गरिएको मास्टर क्लास, साप्ताहिक मेन्टरसिप तथा व्यावसायिक मोडेल परिष्कार कार्यक्रममा सहभागी नवउद्यमीहरूले लगानीकर्ता, उद्योगविज्ञ र सरोकारवालासमक्ष आफ्ना व्यावसायिक अवधारणा प्रस्तुत गरेका हुन् । कार्यक्रममा उद्यमशीलता, लगानी तथा उद्योग क्षेत्रका विज्ञ सम्मिलित निर्णायक मण्डलले सहभागी स्टार्टअपहरूको पिचिङ मूल्यांकन गरेको थियो ।

कार्यक्रममा 'फारमली' ले वेस्ट स्टार्टअप अवार्ड, 'मेरो इन्ट्रान्स'ले मुनसट आइडिया अवार्ड र 'नट्टी ब्लेण्ड' ले पुपुलर च्याइस अवार्ड प्राप्त गरेका छन् । औपचारिक सत्रपछि, स्ल प्रदर्शनी, नेटवर्किङ तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमसमेत आयोजना गरिएको थियो ।